

Түркістан облысы Келес ауданы
ЖШС «Айзере-К.З.» бөбекжай балабақшасы

Бекітемін:

ЖШС «Айзере-К.З.» б/б

Меңгерушісі Кумекова Б.

03-06

Өз білімін жетілдіру,
шығармашылық жұмыс

«Аққу»ересек топ

Тәрбиешілері: Скендерова А

Исмадиярова Э

2024-2025 оқу жылы

Түркістан облысы, Келес ауданы ЖШС «Айзере-К.З.» б\б
«Бекітемін»

ЖШС «Айзере-К.З.» б\б

Менгеруші: Күмекова Б

Ашық сағат

«7 мамыр отан қорғаушылар күні...»

Тәрбиеші; Скендерова А
Исмадиярова Э

2024-2025 ж

Өтетін күні: 7 мамыр – Отан қорғаушылар күні

Мақсаты:

Балалардың бойында Отанға, елге деген сүйіспеншілік сезімін ояту

Батыр бабалар ерлігін дәріптеу

Қорғаныс саласында қызмет ететін адамдарға құрмет көрсету

Тәрбиешілер мен ата-аналардың бірлескен жұмысын арттыру

Сценарий барысы:

1. Кіріспе бөлім

Жүргізуші (тәрбиеші):

– Армысыздар, қадірлі қонақтар, ата-аналар және болашағымыз – балалар!

Бүгін біз 7 мамыр – Отан қорғаушылар күнін атап өтіп, ер жүрек батырларымызға құрмет көрсетеміз.

2. Әнұран орындалады

Балалар мен тәрбиешілер бірге орындайды.

3. Балалар өлеңдері:

1-бала:

Қорғаймын деп елімді,

Аттанды ер-азамат.

Сақтаймын деп жерімді,

Қолына алды қыран таст.

2-бала:

Әкем менің – батыр адам,

Елін сүйген ақылман.

Мен де болам ертең өскенде,

Қорғаушымын Қазақстанның!

4. Би сарбаздар

ер әскери марш ырғағында би билейді (формалық киім киюге болады).

5. көрініс: "Батыр атаның ерлігі"

Кішкентай балалар шағын сахналық көрініс көрсетеді (мысалы, батыр атаның елін қорғауы жайлы).

6. Ойын-сайыс бөлімі (ер балалармен):

"Кім батыл?" (кедергілерден өту)

"Құпия хатты жеткіз"

"Сапта жүру" ойыны

7. Ата-аналармен бірге:

Әкелер мен ұлдарына арналған шағын жарыс (арқан тарту, әскери тапсырма орындау).

8. Қорытынды

Жүргізуші:

— Құрметті балалар, сендер — ел болашағысыңдар. Отанды сүю — әр азаматтың қасиетті борышы. Батыр ағаларымыз бен ата-әжелерімізге алғысымыз шексіз

Бекітемін:
ЖШС «Айзере.К.З.» б.бала
Бақшасының меңгерушісі:
Кумекова. Б.

ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ІС ӘРЕКЕТ

Тақырыбы:»Су-өмір нәрі».

Ересек тобы «АҚҚУ»

Тәрбиеші: Скендерова А.Б

Исмадиярова Э.А

2024-2025 жыл

Су - өмір нәрі

ЖШС «Айзере.К.З.»б.бала бақша

Ересек тобы «АҚҚУ»

Тәрбиеші: Исмадиярова.Э.А

Скендерова.А.Б

Тақырыбы: Тәжірибе сабақ «Су - өмір нәрі»

Мақсаты:

1. Табиғаттағы судың айналымы және оның маңызы туралы білімдерін тереңдету. Су - тіршілік көзі екенін, пайдасы мен қасиеті жайлы білім беру.

2. Тәжірибе жасау барысында бақылағыштық дағдыларын жетілдіру.

3. Ұқыптылыққа және табиғатты аялауға тәрбиелеу.

Сөздік жұмыс: Су - вода, қар - снег, тәжірибе - эксперимент

Әдіс-тәсілдер: Түсіндіру, әңгімелеу, сұрақ-жауап

Әрекет кезеңдері	Педагогтың іс-әрекеті	Баланың іс-әрекеті
Мотивациялық-қозғаушы	Ұйымдастыру кезеңі: «Күлімдейік» Күлімде күн күлімде, Күлсін барлық бала шат. Берекелі бүгіндей, Бейбіт болсын болашақ Жұмбақ: Аспанда жүрер бу болып, Жерге түсер су болып. Сай-салаға сарқырап, Көлшіктерді толтырап. Бұл не? /Су/	Балалар бір-біріне таң шуағын тілеп, атқан таңмен ризашылықтарын білдіреді. Балалар жұмбақ шешімін табады.
Іздену ұйымдастырушылық	Балалар судың адамға пайдасы қандай? Суды үйде қандай жағдайларда біз көп қолданамыз? Өте дұрыс, сусыз жер бетінде тіршілік болмайды. Өйткені сусыз адамдар, жан-жануарлар, өсімдіктердің барлығы тіршілік ете алмайды. Су өмір бойы айналымда болатын нәрсе. Мысалы адам шөлдегенде не ішеді? Иә су адамның шөлін қандырады. Ендеше бүгін біз осы судың ерекше қасиеттерін, оның пайдасы туралы тәжірибеден бақылаймыз. I.Тәжірибе: Балалар қазір жылдың қай мезгілі? Ауа райы қалай болады? Қыста жер бетінде не болады? Қардың түсі қандай? Қарды алақанымызға ұстасақ не болады? Мысалы қар қай мезгілде ериді? Неге ол кезде ауа райы қандай болады? Осы қар ерісе неге айналады? Ал қар қатып мұзға айналады. Мұзды жылы жерге қойсақ ол еріп су болады. Біраздан кейін су салқындайды. Өйткені мұз суық. Ол ериді. Ал суық суға мұз ерімейді. Ол тек су бетінде қалқып тұрады. Оны мынадан байқауға болады. Мұзды суы бар стаканға салсақ ол көпке дейін батпай қалқып тұрады. Өйткені мұз судан жеңіл. Осылайша біз қардың суға қалай айналатынын бақылаймыз. II.Тәжірибе: Ал балалар судың түсі қандай? Суда арнайы иіс болама? Иіскеп көріңдер. Ал су сұйықпа әлде қою ма? Айран қандай болады? Балалар суды екінші ыдысқа құйсақ су бірден тез құйылады. Су сұйық сондықтан ағады егер су сұйық болмаса, онда ол өзендерден, арықтардан, қандардан	- Сусыз адам тіршілік ете алмайды. - Сумен біз тамақ жасаймыз, үйді жинаймыз, беті-қолымызды жуамыз, бақшаларды суарамыз.т.б - Су ішеді. - Қыс мезгілі - Суық болады. - Қар - Қардың түсі ақ. - Қар ериді онда - Ерісе суға айналады. - Көктемде ериді. - Жылы болады. - Мұз суға батпайды. - Жылы суда мұз ериді. - Судың түсі ақ. - Жоқ болмайды - Су сұйық болады - Қою болады.

аға алмас еді. Ал айран қою болғандықтан бояу құйылады (Балалар айранды екінші ыдысқа құйып бақылайды.)

Екеуін салыстырсақ түстері қандай? Әдетте ақ деп атаймыз. Бірақ су сұйық болғандықтан ол мөлдір, ал айран әппақ қоймалжың болады. Екеуінің пайдасы біз үшін зор. Ал судың мөлдір екенін былай байқауға болады. Қасықтың бірін су құйылған ыдысқа салып, екіншісін айранға салсақ, қасықты қайсысынан көруге болады? Балалар суда пішіні бола ма? Неліктен? Иә су сұйық оның пішін де, көлемі де болмайды.

III.Тәжірибе: Ал балалар біз шай ішкенде біз суды не істейміз? Дұрыс айтасындар. Су қайнағанда судан не шығады? Бу ауаға шығып ол тарайды. Будың өзі балалар су. Ол үшін ыстық су құйылған ыдыстың бетіне айнаны немесе шыны қойсақ біздің әйнектеріміз буланып, бу бірте-бірте су тамшыларына айналады. Осыдан кейін тағы су пайда болады. Біздің шайымыз дәмді болу үшін не қосамыз? Сендер қанты ұнатасындар ма? Оның дәмі қандай? Қанттың түсі қандай? Қантты ыстық шайға салсақ қандай болады? Дұрыс дәмі ерекше тәтті. Ендеше қантты ыстық суға салайық. Ол ереді. Ал құмды салсақ ол қант сияқты ерime? Өте дұрыс қант тез ерігіш болғандықтан бірден суда ереді, және шайымыз тәтті болады. Ал құм суда ерімей түбінде тұнып тұра береді де, ол балшыққа айналады сумен араласып.

Суға тұз салып көрейікші қандай болды?

Иә тұз суға ерігенімен оның дәмі ашты болды. Оны іше алмаймыз. Тек өзен көлдердің суы ғана осылай ашты болады. Осылайша ащы сумен тұщы суды ажыратуға болады.

Қосымша: Балалар судың түсін өзгертуге болады. Мысалы сендер дүкеннен тәтті шырындар аласындар. Ол шырындардың дәмі де, түсі де әртүрлі болады. Ол неліктен әртүрлі болады деп ойлайсындар?

Иә дұрыс айтасындар шырындар түрлі жеміс-жидектерден жасалады. Мысалы алма шырын бар, оның түсі ақшыл болады. Шие шырын қызыл болады. Өйткені шие қып-қызыл. Апельсин шырыны сары болады. Т.б. Қазір біз түрлі түсті бояуларды қолданып судың түсін өзгертіп көрейік. Мысалы апельсин шырыны сияқты сары түспен бояп көрейік.

Неліктен су әр түрлі болып шықты? Дұрыс өйткені бояу суда еріп оның түсі бірден өзгерді.

Міне біздің суымыздың түстері бірден өзгеріп кетті. Балалар сендер ойламаңдар біздің ішетін шырындарымыздың бәрін осылай бояумен бояйт деп, қателесесіңдер. Олар таза әр түрлі жемістің шырынынан жасалады. Әр жемістің дәмі әртүрлі, соған орай шырыны да ерекше дәмді болады. Меніңде сендерге тәтті шырыным бар.

Cerprty cәti:

- Айранның түсі әппақ.

- Қасықты суға салсақ оны стаканның сыртынан көрінеді.

Айран құйылған ыдыстан қанты көрінбейді.

- Суды қаймағамыз.

- Судан бу шығады.

- Жоқ болмайды.

Су сұйық.

-Қант қосамыз.

-Иә, қант өте тәтті.

-Ақ.

-Ыстық шайға салсақ ол ереді.

Жоқ ол судың түбінде тұнып ерімей тұрады.

Су ашты болды.

- Олар түрлі жемістер шырыны болады.

- Мен суды шие шырыны сияқты қызыл түспен боядым.

-Бояу суда ереді.

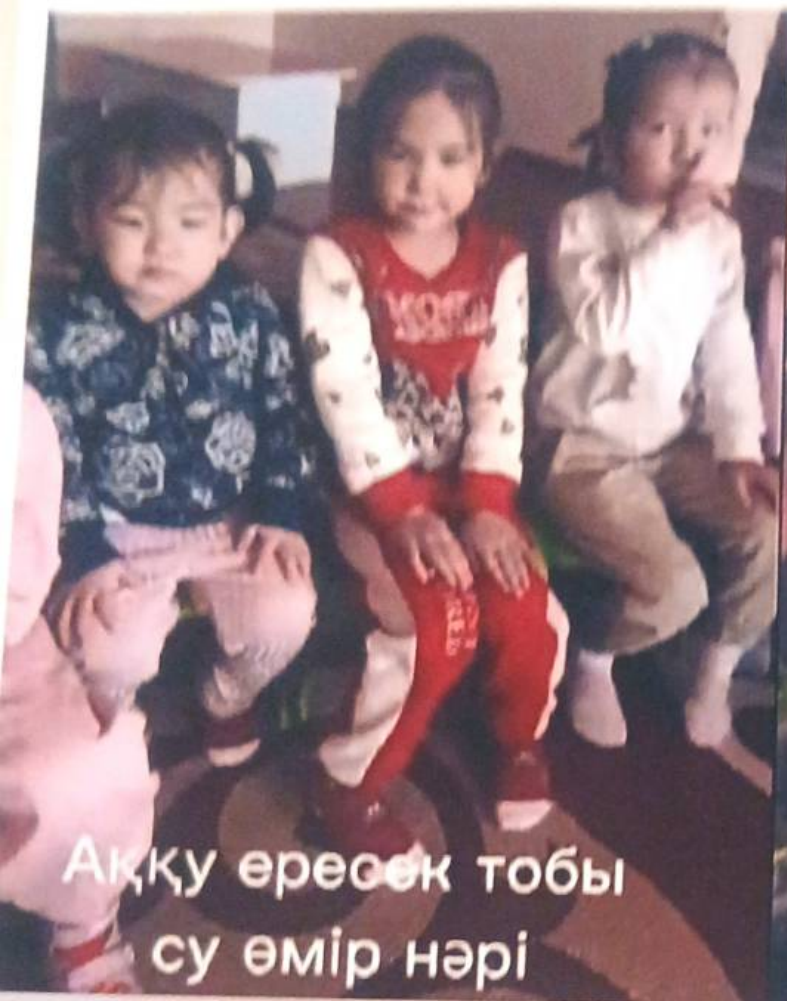
-Апельсин шырыны сары болады.

Балалар серпту сәтін тәрбиешімен бірге қайталайды.

	Ал балалар тұрайық, мойнымызды бұрайық, Қолымызды созайық, су ішінде қалықтап, Қане жүзіп алайық оңға, солға бір қарап, денемізді бұрайық. Қорытынды: Біз не білдік? Судың түсі мөлдір, оның арнайы пішіні, көлемі болмайды. Су-табиғат сыйы, сусыз тіршілік жоқ.	Судың адамға пайдасы өте зор. Суды біз тағамға қолданамыз. Судың арнайы көлемі болмайды.
Рефлексивті - корригициялық	Д/ойын: «Қандай сурет, қандай мағына?» Балалар өзен, адам, гүл, қайық, су, қалпақтың суреттерін алып, оның пайдасы мен сақтану шаралары туралы айтады.	Балалар ойынға белсене қатысады.

Болжамды нәтиже:

Білу керек: Судың адам өміріне маңызы зор екенін, онсыз тіршілік болмайтынын білу керек.

Түркістан облысы Келес ауданы ЖШС «Айзере-К.З.» б\б

Бекітемін:

ЖШС «Айзере-К.З.» б\б

Меңгерушісі Кумекова Б

Ашық тәрбие сағаты

Тақырыбы; Тіл-Татулық тірегі!

Тәрбиеші: Скендерова А

Исмадиярова Э

2024-2025ж

Тәрбиеші:

– Құрметті тәрбиешілер, ата-аналар және кішкентай бүлдіршіндер! Бүгін біз ұлы мереке — Қазақстан халықтарының Тілдер күнін атап өтеміз. Тіл – достықтың, бірліктің белгісі. Олай болса, мерекемізді бастайық!

Балалар хормен көңілді ән орындайды («Әрқашан күн сөнбесін»).

Балалар кезекпен тіл туралы тақпақтарын айтады:

Тілім барда мақтанам, «Даяна»

Тілім менің тапқыр ән.

Тілім барда өлмеймін,

Тілмен бірге өрлеймін!

Ана тілім – ардақты, «Асылым»

Ақ сүт берген анамдай.

Сенің күнің әрқашан,

Көк аспандай жарасқан

4. Ойын:

"Сөз тапқан — ой тапқан" ойыны:

Жүргізуші қарапайым сұрақтар қояды, балалар жауап береді:

– «Мысық» сөзін 3 тілде айтайық (қазақша, орысша, ағылшынша).

(мысық, cat, кот)

1ден10-ға деуір санау 3 тілде

– «Күн», «Гүл», «Су» деген сөздер қалай аталады?

(Солнце-цветок-вода,)

(Sun-flower-water.)

Қорытынды:

Тәрбиеші:

– Құрметті балалар, тіл – біздің қазынамыз. Өз ана тілімізді құрметтеп, әрдайым мақтан етейік! Тіл мерекесі құтты болсын!

Қол ұстасып тұрайық, шеңберді біз құрайық

Көріскенше күн жақсы, Саусаламат болайық

ЖШС «Айзере-K.Z.» бөбекжай-балабақшасы

**«Өнерлі ана – талапты қыз» тақырыбындағы түрлі
қолөнер бұйымдарын жасау іс-шарасы**

Шеберлік сынып

Ересек топ

2024-2025 оқу жж

«Өнерлі ана – талантты қыз» тақырыбындағы түрлі қолөнер бұйымдарын жасау іс-шарасының жоспары

Мақсаты:

- Аналар мен қыздардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, отбасылық қарым-қатынасты нығайту.
- Қолөнер дәстүрлерін жаңғырту арқылы ұлттық мәдениетке қызығушылықты арттыру.
- Қол еңбегі арқылы әсемдік пен еңбекқорлыққа тәрбиелеу

Іс-шараның құрылымы

1. Ұйымдастыру бөлімі

- Қатысушыларды қарсы алу, орындарына жайғастыру.
- Іс-шараның мақсаты мен мазмұнын таныстыру.
- Аналар мен қыздарды таныстыру, әр отбасы өздерін қысқана таныстырады.

2. Қолөнер бұйымдарын жасауға дайындық

- Қатысушыларға қажетті құрал-жабдықтар (мата, кайшы, ине, жіп, түрлі-түсті қағаз, желім, таспа, моншак, және т.б.) таратылып беріледі.
- Қолөнер түрлерімен қысқана таныстыру:

Кесте тігу: Қазақы өрнектерді кестелеу техникасы.

Моншакпен бұйым жасау: Жіпке моншак тізіп, әшекейлер дайындау.

Қағаздан тұлдар жасау: Қағазды ою-өрнек етіп кию және тұл жасау техникасы.

Тоқыма өнері: Жіптерден кішігірім бұйымдар тоқу.

3. Негізгі бөлім: қолөнер жасау процесі

- Қатысушылар өз қалауы бойынша қолөнер бұйымын таңдап, жасауды бастайды.
- Әр отбасына алдын ала дайындалған шаблондар ұсынылады немесе қатысушылар өз шығармашылық идеяларын жүзеге асырады.
- Ұйымдастырушылар әр үстелді арапай, қажетті көмек пен кеңес береді.

4. Шығармашылық жұмыстарды таныстыру

- Әр отбасы жасаған бұйымдарын таныстырмап, оның ерекшелігі туралы әңгімелейді.
- Жұмыстарды әсемдеп безендіріп, шағын көрме ұйымдастырылады.

5. Қорытынды бөлім

- Қатысушыларға алғыс хаттар мен марапаттау қағаздары табысталады (мысалы: «Ең әдемі бұйым», «Шығармашылық отбасы», «Үлкенсіз жұмыс» аталымдары бойынша).
- Іс-шараны аяқтау кезінде аналар мен қыздарға шағын естелік сыйлықтар беріледі.
- Жылы лебіздер алмау, естелік фотосуреттер түсіру.

Қажетті материалдар:

- Түрлі түсті маха, қағаз, жіп, моншақ, таспа, желім, кайыша, тие, тоқу жіптері мен ілмектер.
- Әр қатысушыға арналған жұмыс аймағы (үстелдер, орындықтар).
- Қолөнер түрлерін түсіндіретін шағын нұсқаулық парақтары.

Іс-шарадан күтілетін нәтиже:

- Аналар мен қыздардың шығармашылық қабілеттері артады.
- Отбасылық қарым-қатынастар нығайып, бірге уақыт өткізудің мәңгілік ұғымы пайда болады.
- Қолөнер арқылы қазақ халқының дәстүрлі өнеріне қызығушылық артады.
- Қатысушылар өз қолдарымен әдемі бұйымдар жасап, рухани және эстетикалық қанағаттану сезіміне бөленеді.

Түркістан облысы, Келес ауданы ЖШС «Айгер-К.З.»б/б
«Бекітемін»

ЖШС «Айгер-К.З.»б/б

Мен ертіміз: Күтсекова Б

«Әкем және мен»

жиналыс

Тәрбиеші: Скендерова А
Исмадиярова Э

2024-2025 ж

«Менің әкем ең керемет адам» әкелерге арналған тренинг

Мақсаты: Отбасындағы тәрбие-өте маңызды рөл атқаратындығын көрсете білу, ата-ананың балаға деген көңіл бөлуін байқау, бірі-біріне жақсы қарым-қатынас орнату, балаға құрмет және қолдау көрсету, адамгершілік қасиеттер қалыптастыру.

Қатысушылар: ересек топ балаларының әкелер

Тренинг шарты: тренингтің қызықты, түсінікті болуына, бір сәт демалуға өзімізге жағдай жасау.

-өзін еркін ұстау; өз ойын ашық айта білу; ұялмау; құпия сақтау; сенімділік; тыныштық; шапшаңдық; кезекпен сөйлеу; бірігіп жұмыс жасау, күлімсіреу. Тренинг ережесін бұзбай, дұрыс қабылдау, есте сақтау.

Бір-біріміздің қателіктерімізді бетке айтуға, сынап –мін тағуға болмайды.

Сәлеметсіздер ме құрметті әкелер! Айзере-К.З. балабақшасына қош келдіңіздер!

Алдымен өздеріңізді таныстырып өтсеңіздер.

Келесі сөз кезегін балабақшамыздың меңгерушісі Кумекова Баянға сөз береміз.

Келесі кезекте баяндама оқылады «Әке тәрбиесінің рөлі»

1. Әкелермен балалар ойыны «Ханталапай»
2. Әкелерге сұрақ-жауап
3. Әкелер ойыны «Ақ сандық, көк сандық»
4. Ойын «Баланы дауысынан тану»

Қорытынды: қиын жағдайда адамдардың ситуациядан шешім тауып шығуын, жағымды эмоцияналды қарым-қатынас құруды, адамдардың ақыл-ойының шығармашылық ұшқырлығын көруге, көңіл-күйді көтеруге мүмкіндік береді.

Талдау: Еркін пікір, алған әсерлермен бөлісіп, өз ойларын ортаға салады.

« Әкелерге өсиет» жадынымасы.

1. Баланы кемсітпеңіз.
 2. Әдепке үйрете адамсынбаңыз
 3. Барлық жағынан оған беделді болыңыз.
 4. Баланы әрқашан мұқият тыңдаңыз.
 5. Онымен араласуда оның бойында жағымсыздық пен жек көрушілікті тудыратын сөздерден аулақ болыңыз.
 6. Уәделерді қорқытумен алмаңыз.
 7. Бетінен қақпаңыз.
 8. Балаға тұлға ретінде қараңыз
 9. Қатал және мейірімді бола біліңіз,
- себебі, »Әкенің қаталдығы-тамаша дәрі: онда ащыдан гөрі тәттісі көбі»

Рефлексия: Бүгінгі тренингті қорыта келе тренингтен алған бағдарыңды

Әке тәрбиесінің ролі

Бүгінгі таңда ер адамның дәстүрлі ролі – "асыраушы", "қол тигізбейтін бедел", үлгі-өнеге, балалардың отбасылық өміріндегі және қоғамдық-өндірістік іс-әрекетіндегі тәлімгері – жоғалады. Әке, ер адам экономикалық тұрғыдан әйелге тәуелді болды, демек, ол "тұрақты ер қолының" бейнесін, бала сөзсіз бағынатын биліктің прототипі мен тұлғасын жоғалтты. Өлсіз әкелер балада қауіпсіздік сезімін қалыптастырмайды, демек, ол іс-әрекеттерінің сенімділігі мен табыстылығын қалыптастырады. Қазіргі ресейлік жағдайдағы әйелдер белгілі себептерге байланысты өмірде белсендірек болуға мәжбүр, сондықтан олар бала тәрбиесіне барған сайын аз уақыт бөледі.

Әлеуметтік-мәдени өкілдіктің стереотиптерінде әкелік тәрбиенің қызметі аналық тәрбиеге қарағанда айқынырақ болды. Ол баланы белгілі бір қоғамда бар әлеуметтік нормаларға бағдарлаудан тұрады. Қазіргі уақытта жыныстық рөлдердің бұрынғы поляризациясы және соған байланысты мінез-құлық стереотиптері әлсіреуде. Ерлер мен әйелдердің әлеуметтік рөлдері полярилық және бір-бірін жоққа шығармайтын сияқты. Бүгінгі күні ата-аналар үшін рөлдерді ауыстыру мүмкін болды: ана – әке тәрбиесінің ролін атқаратын қатал, күшті, шын мәнінде; әке – отбасындағы ананың ролін атқаратын нәзік, мейірімді. Бұл жағдай қыздарды тәрбиелеуге барынша қолайлы. Дегенмен, екі модельдің де тасымалдаушысына қарамастан балалар репертуарында болуы маңызды: ана мен әке; баланың дамуы мен оқуына ықпал ететін қабылдаушы, жауапты тұлға және дербестік пен жауапкершілікті дамытуға ықпал ететін тұлға. Жалғызбасты әке мен шеше бір ата-ана екі функцияны да орындауы керек болған жағдайда баланы сәтті тәрбиелеп, тәрбиелей алады: ана мен әке болу. Бірақ олардың өзіндік қиындықтары бар. Жалғызбасты әкелер достарынан көбірек көмек алады ал туыстары, бірақ олардың жалғызбасты аналарға қарағанда әлеуметтік қарым-қатынас шеңбері тарылып барады.

Заманауи жағдайлар әкелерге ата-ана махаббатының кең ауқымын, көріністерін қамтамасыз етеді. Ер адам тек "асыраушы" бола алмайды, сонымен бірге ол өзінің сүйіспеншілігін балаға эмбриональды күйінде сойлесе отырып, тікелей жеткізе алады. Осылайша, әкелік сүйіспеншіліктің жаңа түрі қалыптаса бастайды, онда әке жүктілікке, босануға, тамақтандыруға, баланы күтуге және тәрбиелеуге эмоционалды түрде қатысады. Оның маңыздылығы әсіресе дамудың белгілі бір кезеңдерінде күшейеді. Егер дамудың ауызша кезеңінде ана бейнесінің тұрақты болуы ерекше маңызды болса, онда әке тәрбиесі үш жастан бастап баланың шекарасын анықтауда, өзін қоршаған ортадан ерекшелеуде, 5,6 жаста және, әрине, жасөспірімдік шақта үлкен рөл атқара бастайды. Әке жыныстық-рөлдік мінез-құлықты қалыптастыруға қазірдің өзінде тікелей қатысады. Сонымен қатар, жасырын кезеңде психологтар әкелерді балаларымен бірлескен нақты іс-әрекеттермен айналысуға шақырады, өйткені қорғаушы үлгісін қалыптастырады, парасатты ойлауды дамытады, құндылық бағдарын

болмаған жағдайда мінез-құлықтың патологиялық үлгілері қалыптасады. Мұндай отбасыларда әкелер әдетте әйелдеріне шындыққа жанаспайтын талаптар қояды, балаларымен анасына қарсы коалиция құруға тырысады, әйелінің назарын аудару үшін күресте ұлдарымен бәсекелеседі, осылайша ұлылық идеяларына бой алдырған ұлдардың өзіне деген сенімін төмендетеді., олар бір мезгілде жеңіліске ұшырайды, әйелдеріне толығымен бағынады. Патологиялық отбасыларда екі ата-ана да деструктивті әсер етудің бірдей әдістерін қолдана алады:

"Қос қысқыш" – бұл бала рұқсат ала алмаған кезде, ол рұқсат бермейді.;

"Алдау", отбасы мүшелері бір-бірін өздерінің және басқалардың уәждері туралы адастырады. Анасы балаға ойынға кедергі келтіріп: "Сен онсыз да шаршадың, ұйықтағың келеді", - дейді.;

Олар балаларға сын көзбен қарайды, шектен тыс ескертулер жасайды, жоғары дауыспен сөйлейді, ашық дұшпандық танытады.

Әкелік махаббат бала тәрбиесінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады, ол баланың жынысы мен жасына қарамастан дамуында маңызды рөл атқарады. Уақыт өте келе ол эмоционалды түрде қанық болады. 36-58 жас аралығындағы ата-ана махаббатының сезімі позитивті бағыттың эмоционалдық және мінез-құлық көріністерінің кең ауқымымен сипатталады. Әкенің махаббаты баланы тәрбиелейді

Ерте жаста мінез-құлыққа берік адамгершілік көзқарастарын қалыптастыру қажет: үлкендерге, ата-аналарға, әжеге, күтушіге деген қарым-қатынас - әрқашан мейірімді және жұмсақ, жануарларға - қандай да бір қамқорлық, қамқорлық, аяушылық, егер олар қиналып жатса, кәмпітпен, ойыншықпен бөлісе білу, ең соңында - тәртіп ұғымы. Кіші жастағы бала ата-анасына сөзсіз бағынуы керек, өйткені егер ол мойынсұнбаса, ол өмірінің соңында мойынсұнушылықты мүлдем жоғалтады. Балаларға қойылатын талаптарда ата-аналар қажетсіз әңгіме-дүкен құрмай, міндетті түрде беделді реңкті үйренуі керек. Тәрбиешілердің бұйрығын орындауды әдетке айналдыру қажет. Бұл ата-ана тәрбиесін жеңілдетіп қана қоймайды, сонымен бірге баланың жүйкесін сақтайды, күлкілі әрекеттердің кез келген қаупін азайтады. Қыңырлықтың алдын алады және басқа жағдайда қыңырлыққа, қыңырлыққа, өз еркіне және т.б. жұмсалатын көптеген балалық энергияны үнемдейді. Ата-аналардың бұйрықтарының бүкіл үні толығымен сабырлы, іскер, байсалды, айқай-шу мен тітіркенудің көлеңкесінсіз болуы керек. Бірақ бұл жерде сұраныс туралы ескертпелер де болмауы керек, өйткені сіз бағыныштыңызға бұйрық берген кезде өз жұмысыңызда жасайсыз.

Әке тәрбиесінің негізі – ата-ананың табандылығы. Бұл жағдайда бұл шынайы жанашырлықтың көрінісі. Мұны істеу оңай емес. Бұл жолда айтарлықтай қиындықтар мен қауіптер күтіп тұр. Дегенмен, баланың дамуын өз бетінше қалдыру мүмкін емес, өйткені ол әлі де әлсіз және дамымаған.

анықтайды. Дағдарыс кезіндегі әкенің ықпалы қыздар үшін де маңыздырақ. Балалық шақта өз рөліне адекватты қарым-қатынасты қалыптастыру керек. Бұл ана "жылы", ошақтың сақтаушысы рөлін атқарса, ал әкесі қатаң, қатыгез емес, қатаң болса, соның нәтижесінде балада дүниенің қауіпті емес екенін сезіну нығайып, оптимистік бағыт қалыптасады. Жеке тұлға. Бала өз күшін әкенің күдіретінен алады, ол өзіне сенімді және табысты мінез-құлықтың негізіне айналады. Сәтсіздікке ұшыраған жағдайда, мұндай балалар жағдайды талдау үшін әкесінен, ал анасынан эмоционалды қолдау үшін көмек пен кеңес сұрайды. Ата-ана рөлдерінің заманауи ауысуына қарамастан, ең бастысы, баланың қолдау мен басшылыққа деген қажеттілігі қанағаттандырылуы керек. Доктор Дж.Б.-ның психологиялық зерттеулеріне сәйкес. Дөбсонның әкесінің ересек балалармен бір аптадағы қарым-қатынасы, ең жақсы жағдайда, жиырма минуттан аспайды. Әкесімен үнемі қарым-қатынасын жоғалтқан жасөспірім өзін жақсы көретініне, қорғайтынына және түсінетініне деген сенімін жоғалтады. Бұл өз кезегінде тұлғаның дамуын деформациялайды, ұлдарды феминизациялау және қыздарды еркектендіру бағытында "Мен" бейнесін дамытуға серпін береді.

Америкалық психолог, әлеуметтік оқыту теориясының авторы А.Бандура агрессивті мінез-құлық ересектердің мінез-құлқының мысалдары арқылы оқыту жағдайында жүрген балаларда дамитынын анықтады. Атап айтқанда, шамадан тыс агрессивті жасөспірімдердің әкелері үйден тыс балаларды агрессияға шақыра отырып, оларға осындай мінез-құлық үлгісі ретінде қызмет етеді. Кінкентай балаларды зерттеу барысында оларға ауызша агрессияны насихаттайтын фильмдер көрсетілгенде, ғалым бұл жағдайда балалардың көргендерін қайталауға бейім екенін анықтады. Осы деректерге сүйене отырып, ашу-ыза агрессияға ықпал ететін жалпы қозудың көрінісі ретінде осы ситуациялық жағдайда ашу-ыза реакцияларының үлгілері алынған кезде ғана пайда болады деген қорытындыға келді.

Морадидің пікірінше, әкелері тәрбиеге белсене араласқан балалардың ынтасыз ашу-ызасы азырақ, интеллектуалдық қабілеттері жоғары, өзін-өзі ұстай білуі және қоғамға бейімделуі жеңіл болады. Әке балаға ерте күтім жасаумен негүрлым көп айналысса, соғұрлым ол тезірек дамиды, әлеуметтенеді және күйзеліске соғұрлым жақсы қарсы тұрады. Әке балаға көңілсіздікті қабылдауға және көңілсіз оқиғаларға шыдауға көмектеседі. Психологиялық зерттеулер көрсеткендей, әкесіз өскен балалардың талап қою деңгейі төмендейді, маңасыздық деңгейі жоғарылайды, невротикалық симптомдар жиі кездеседі. Психоаналитиктер, Розен, Биллер, Сигалман әкелік тәрбиенің болмауы психикалық ауытқулардың, соның ішінде психосексуалдық дамудың бұзылуының, қоғамға жат мінез-құлықтың және т.б. қалыптасуына әкелуі мүмкін деп санайды.

Ата-ана тәрбиесінің стильдерін бұзу үлгілері танымал психологияда жеткілікті түрде қамтылған. Бірақ "ана-әке-бала" қарым-қатынасы адекватты

